

ОУ „Св. св. Кирил и Методий“

с. Дралфа, общ. Търговище

Утвърждавам:

ДИРЕКТОР: Цв.Дамянова

/Зап 396/08.09.2023 г./

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал.1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета с решение на Педагогически съвет от 01.09.2023 г.

Въведение:

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално – икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ за превенция на ранното напускане на образователната система:

- ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА
- СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВЯНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО
НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА / 2013 – 2020 г. /

- МЕХАНИЗЪМ ЗА СЪВМЕСТНА РАБОТА НА ИНСТИТУЦИИТЕ ПО ОБХВАЩАНЕ И ЗАДЪРЖАНЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ В ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПРЕДУЧИЛИЩНА И УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 100 ОТ 8 ЮНИ 2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст)

- КОНВЕНЦИЯ ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА
ОБРАЗОВАНИЕТО

Преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможното развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план.

Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионално развитие на децата и младите хора в България. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

Актуален и предстоящ за изпълнение е въвеждането на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст/ ПМС 100/, което е показател за приоритета и общите усилия на цялата държава по решаването на проблема.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване качеството на живот на сегашното и следващите поколения. Здравният статус и достъпът до услуги и ресурси, които могат да осигурят по – добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние са в пряка зависимост от получената по – висока степен на образование.

Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище и техните семейства и върху цялостното социално – икономическо развитие на страната.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ :

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от училище.

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия.

Анализирайки проблема проблема константирахме, че учениците са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, мотивацията им за учене е ниска. В някои случаи мат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище. Натрупването на голям брой слаби оценки, незаинтересоваността от родителите ги поставя в групата на застрашените от отпадане.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини.
2. Социални причини.
3. Етнокултурни причини.
4. Образователни причини.
5. Институционални причини.
6. Причини свързани със здравния статус.
7. Психологически причини.

- Социално – икономически причини: ниски доходи, лошото качество на живот на определени социални слоеве, поради задължение да гледа по – малкия си брат/сестра, използване на детето като трудов ресурс;
  - Образователни причини: слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др. ;
  - Етнокултурни причини: по – ниска ценност на образованието, по ранното встъпване в брак и др. ;
  - Психологически причини: неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.
  - Институционални причини: като такива могат да квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;
  - Причини свързани със здравния статус: в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна диагностика и подготовка на детските градини и училищата за приобщаването на тези деца. Тук се включват и всички фактори на образователната среда, материалната база, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на приобщаващото образование;
- В ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ застрашени от отпадане са основно тези които по семейни причини се местят с родителите си в чужбина и там прекъсват образованието си, но въпреки това в нашето училище през последните години няма отпаднали ученици. Педагогическият колектив прилага всички възможни законови механизми за реинтегрирането на тези ученици при завръщане от чужбина. Това се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:
- всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
  - публичност и прозрачност на цялостната политика – добрите практики и документиране на проблемните и рискови ситуации;
  - обратна връзка с институции, родители, класни ръководители, учители и ученици;
  - индетифициране на рисковите фактори – доклади, анализи на класните ръководители;

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно отпадане на ученици от индетифицираните рискови групи в училище.
2. Подобрени резултати от НВО, олимпиади и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.

Политиките и мерките, които ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете. В училището се акцентира върху силните страни на всеки ученик, което подпомага личностното му развитие.

Политики и мерки в ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище, поради страх от социална изолация, по – ниска самооценка, невъзможност към адаптиране към учебния процес и останалите ученици.

Мерки: Мотивиране, консултиране и подпомагане чрез редица дейности за приобщаване на децата със специални образователни потребности, децата от етнически малцинства, както и изоставени от семейства, заминали за чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставане на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с новите модели на поведение на децата и трудовата социална обстановка.

Мерки: Ежеседмични контакти от класните ръководители с родителите/настойниците на учениците, консултации при необходимост с психолози, сътрудничество с Отделите за закрила на детето и други институции, а при необходимост при прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Недостатъчна образованост на родителите и липса на занижен контрол върху цялостното развитие на ученика. Изразява се в неконтролиране на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната организация в училище, провеждане на срещи на тези родители с ръководство,

класни ръководители, мотивиране, консултиране и приобщаване към училищната общност.

4. Чести конфликти между агресивни родители, negliжиране и насилие над детето – побой, домашно насилие, развод и др.

Мерки: Сътрудничество с „Отдела за закрила на детето” и други институции.

5. Социално слаби семейства .

Мерки: Оказване на социална помощ чрез осигурчване на безплатно или поевтинено обедно хранене. За учениците от 1 до 7 клас има осигурени безплатни учебници, а за тези от 1 до 4 клас има и безплатна закуска или плодове., участие в НП „Училищен плод“ и „Училищно мляко“

Други по – важни мерки и дейности, залегнали в програмата на ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ за превенция на ранното напускане на училище са:

1.1 Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците:

- Обобщаване всяка седмица на информацията за отсъствията на учениците от класните ръководители. Своевременно уведомяване на родителите при отсъствие на ученика от училище/ При натрупване на неизвинени отсъствия на ученик - информирание на родителите от класния ръководител за изясняване причините за отсъствията.

1.2 Запознаване на учениците с правилника на училището от класните ръководители още в първия учебен час.

1.3 Разглеждане в ЧК на теми свързани :

- с превенция на насилието;
- с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици;
- опасностите от сърфиране в интернет както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище;
- теми свързани с гражданското образование /здравно образование и възпитание/.

1.4 Системно подпомагане на ученическия колектив за създаване на екипност - провеждане на тренинги за създаване на екипност, доверие, подобряване на модела на общуване и изграждане на толеранс. От класните ръководители

1.5 Подпомагане адаптирането на учениците от петите класове от начален към прогимназиален етап на обучение, чрез провеждане на тренинги – за адаптация и екипност. От учителите и класните ръководители.

1.6 Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

- 1.7 Развитие на училищната общност – превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях.
- 1.8 Провеждане на изнесено обучение по социални умения и работа в екип с учениците от детската градина, с цел по бързото и по лесното им адаптиране в новата среда на училището.
- 1.9 Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към индетифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.
- 1.10 Екипна работа между учителите– обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи.
- 1.11 По – голяма атрактивност на преподавания материал чрез интерактивни методи, електронни уроци, онагледяване, практическа насоченост.
- 1.12 Осигуряване на всеки застрашен от отпадане ученик поради слаби оценки и невъзможност да покрие държавните образователни стандарти на консултации по съответните предмети по утвърден график , както и допълнителна работа с тези ученици през ваканциите; работа на училището с групи за допълнително консултиране по предмети от ООП по Проект „Успех за теб“ вкл. и кариерно ориентиране.
- 1.13 Занимания по интереси – за развитие на способностите и на компетентностите на учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравно образование, както и придобиване на умения за лидерство; работа на училището с ученици в кръжочни форми на Занимания по интереси – Зелена класна стая, Танцувай с нас, Дигиталният свят и аз;
- 1.14 Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни и извънучебни дейности: училищни турнири, спортни състезания, едnodневни екскурзии, театър, посещение на изложби др. В училището има традиция всяка година да се провеждат възстановки на народни обичаи „Коледуване“ и „Лазаруване“ и празници с читалището
- 1.15 Поощряване с морални и материални награди.
- 1.16 Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава / наставничество /.
- 1.17 Консултиране на застрашените от отпадане ученици с психолог.
- 1.18 Кариерно развитие: Много важни са дейностите свързани с професионалното ориентиране и кариерното развитие на учениците. За тази цел е предвидено посещение на Седмицата на професионалното ориентиране= организирани от РУО Търговище през 2023/2024 учебна година с ученици от 7 клас, където ще бъдат запознати с интересни и желани професии. По този начин учениците застрашени от отпадане могат да определят професията която им допада. Това ще ги мотивира за по добри учебни постижения и за оставане в училище.
- 1.19 Библиотечно информационно обслужване – в училището се осигурява чрез училищната библиотека, която гарантира свободен достъп до информация

на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

1.20 Подобряване възможностите на обучение на деца със СОП. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностово развитие. В зависимост от оценката на индивидуалните потребности на ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие. Екипът включва –класните ръководители, ресурсния учител, психолог, работа на училището по Проект „Успех за теб“ изграждане на ресурсен кабинет и обучение на педагогически и непедагогически специалисти за работа с ученици със СОП.

1.21 Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство.

1.22. Включване на училището в работата с Електронен дневник.

1.23. Осигуряване на възможност за включване на учениците в ОРЕС.

2. Дейности по изпълнение на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст/ ПМС 100/

2.1. Участие на педагогическите специалисти в дейностите на екипите за съвместна работа на институциите

2.2. Идентифициране на ученици в задължителна училищна възраст, които не са обхванати и предприемане на мерки за обхващането им в училище

2.3.Идентифициране на ученици, отпаднали от училище и реинтегриране в училище

2.4.Идентифициране на ученици в риск от отпадане и срещи с родителите им

2.5.Целенасочена работа с родителите на родителски срещи – беседи, практически съвети и др.

2.6.Предложение до дирекция „Социално подпомагане“ за помощ в натура за ученици в риск от отпадане след идентифициране на потребностите им

2.7.Предоставяне на кмета на община Търговище информация за ученици, допуснали повече от 5 отсъствия по неуважителни причини или трайно непосещаващи учебни занятия за налагане на административни наказания.

Дейностите по т.2.1. до т.2.7. са част от годишния план на училището.

3. Мерки и дейности за намаляване на отсъствията по неуважителни причини на учениците:

- Съвместни дейности с родителите при поява на проблем с отсъствията на учениците и непосещаване на училище;
- Своевременно информиране на родителите за отсъствията и успеха на учениците;
- Запознаване на родители с отговорността за възпитанието и образованието на децата и общите задължения на родителите;
- Повишаване участието и ангажираността на родителите в училищни мероприятия;
- Посещения на класните ръководители и учителите в следобедния блок по домовете на учениците, които отсъстват от училище повече от 2 последователни дни без причина;
- Включване на учениците в занимания по интереси, кръжоци, спортен клуб, клуб по интереси;
- Осигурен достъп до спортният салон на училището, до компютърния кабинет и библиотека;
- Социализиране на децата и учениците, за които българският език не е майчин;
 Допълнителни часове по БЕЛ за ученици, за които той не е семеен език;
- Проучване на ученици в риск с превенция за задържането им в училище, полагане на допълнителни грижи от класният ръководител и други учители преподаващи им.
- Индивидуална работа от страна на учители и класни ръководители със застрашените от отпадане ученици.
- Провеждане на здравно и гражданско образование в часа на класа, изнасяне на беседи от класните ръководители и МКБППМН -за стрес, трафик на хора и др.
- Провеждане на консултации с психолог от Отдел "Закрила на детето" при ДА "Социално подпомагане".
- Организиране на срещи с работодатели с цел мотивиране на учениците да посещават училище и да усвояват учебния материал, като условия за бъдещата работа.
- Провеждане на ежеседмични активни консултации със семействата или настойниците на учениците;
- Засилен контрол относно изпращане на уведомителни писма до дирекция „Социално подпомагане" за учениците, допуснали повече от пет неизвинени отсъствия в рамките на един месец;

- Разработване на механизъм за реинтеграция на отпадналите от училището ученици.
- Актуализиране на механизъм за борба с училищният тормоз и регистър на случаите на училищен тормоз.

Дейности за намаляване на отсъствията на учениците:

- Закупуване на учебни помагала, пособия и учебници за учениците,
- Срещи на директора с проблемните ученици и техните родители с цел намаляване на отсъствията

Незабавно уведомяване на родителите при отсъствие на ученика без причини.

Мерките и дейностите по т.3 са с постоянен срок на действие, а ефекта се анализира и отчита на педагогическия съвет след приключване на учебните занятия през месец юли 2024 година.